

SLOVENE

Štev. 273.

POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKI NAROD. Leto XXXII.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
(vhod čez dvorišče nad tiskarno).
Z urednikom je mogoče govoriti le od
10.—12. ure popoldne.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma
se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

V Ljubljani, v torek, 29. novembra 1904.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob polu 6. uri popoldne. — Velja po pošti prejemati:
za celo leto 26 K, za polovico leta 13 K, za četrt leta 6 K, za 1 mesec 2 K 20 h. V upravnistvu
prejeman: za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, za četrt leta 5 K, za 1 mesec 1 K 70 h.
Za pošiljanje v Ljubljani na dom je dostavnine 20 h. — Plačuje se vnaprej.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
Vaprejeva naročnino, inserate in reklamacije. —
S a s e r a t i s e računajo enostopna pettirota (dolžina
72 milimetrov) za enkrat 13 h, za dvakrat 11 h, za trikrat
9 h, za več kot trikrat 8 h.
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrtia
36 h. — Pri večkratnem objavljenju primeren popust.
Upraviškega telefona št. 188.

Enketa o „Slov. ljud. stranki“.

Oglasil se je k besedi zastopnik obrtnega stanu iz Dolenjske, kateremu so izkazali njegovi sionovski tovariši svoje zaupanje s tem, da so ga izvolili za podnačelnika obrtne zadrage v Novem mestu.

7. Matko Malovič.

Od Vas sprožena ideja o vseslovenski stranki zasluži, da jo najiskreneje pozdravljajo vsi stanovi in sloji slovenske domovine. Velepomembna in koristna bi bila taka sprava v narodnem, enako v gospodarskem oziru.

Žal pa, da je malo upanja, da bi se ta ideja tudi kmalu uresničila po Vašem cenjenem nasvetu. Obžalovati je, da neki ljudje kažejo že zdaj očitno namen, da zastro vsako delovanje k temu že v kalu. — A kdor ima še kaj občutja za svoj mili slovenski narod, naj se nikar ne ustraši javnega zasramovanja od klike, kateri je vtisnjen pečat narodnega izdajstva. Toliko iz narodnega stališča!

Zadnje čase se pri nas bije tudi boj na gospodarskem polju! — Katoliško - narodna stranka more po svojih načelih marsikaj koristiti kmečkemu in delavskemu ljudstvu. A to delovanje je predvsem pocistrilo boj med strankami. Že sedaj se kaže, da si je na ta način med preprostim ljudstvom pridobila katoliško - narodna stranka zaupanje, katero se množi kar vidno. Pa tudi drugi stanovi opazujejo z zanimanjem in veseljem, kako si naš preprosti kmet ali delavec na ta način izboljšuje svoj položaj.

Ali ni v resnici žalostno, če se stranki, ki žrtvuje toliko časa in moči za ustanovljenje izbrazovalnih in gospodarskih društev, sa ustanovitev posejilnic in drugih koristnih društev na katoliški podlagi, mečejo vedno polena pod noge, mesto da bi se odbravalo nje delovanje in podpiralo! — Nasprotno se delajo vse mogoče zapreke, in se v to uporabljajo najoskudnejša sredstva, da se škoduje blagemu namenu, kateri je vreden posnemanja.

Stranka, katera ima toliko zaslug za kmečki stan, pač zasluži javno priznanje. Si oer nisem po poklicu kmet, a vse to z veseljem opazujem. To me je tudi napotilo, da se oglasim za svoj obrtni rokodelski stan v tej razpravi.

Sednji spori med našim slovenskim narodom škodujejo še največ obrtnemu stanu, kateri večinoma prebiva po mestih in trgih. — Prejšnje čase toliko čislani obrtni stan ali takezvani „srednji stane“, je dandanes brez vsakega vpliva v javnosti. Kriva temu je nejeđinost med obrtniki samimi. To nejeđinost pa povzročajo stranke v svoje sebične namene. Pri raznih volitvah obrtnikom obetajo zlatih gradov, dokler jih ne speljejo na svoje limanice. Ako se dobi še kak obrtnik, ki zna prosto misliti, in se ne mara pokoriti sebičnosti stranke, mu ta napove brezobzirni boj, dokler ga osamljenega ne uniči. Enakih dokazov imamo po mestih in trgih nebroj, kajti ravno tukaj je obrtnik najbolj izpostavljen terorizmu izkoriščevalcev liberalne stranke. Na eni strani ga naskakuje liberalna birokracija, na drugi velekapitalisti in večji industrijalci. Liberalna stranka, ki se tolikanj ponaša s svojo svo-

bodo, za obrtnika svobode sploh ne pozna, ker nje namen je očitno, da hoče malega obrtnika čim preje na umeten način ugonobiti. Dokaz temu so razna nasprotstva proti obrtni organizaciji in delovanje nje zastopnikov na merodajnih mestih, od katerih se nikdo ne potegne za odstranitev krivic, ki se gode obrtnem stanu. — Poglejmo v deželno zbornico! Koliko obrtnikov se dobi med meščanskimi poslarci? Enako je v državnem zboru. Obrtnik tje nima vstopa, če tudi bi bil sposoben zagovarjati obrtne interese bolj kakor marsikateri uradnik ali odvetnik. Ali ni vse to sad strankarstva in borbe za nadvlado nad nevednim ljudstvom?

Tako preziranje obrtnega stanu je skrajno krivično. Statistični izkaz navaja v naši deželi 16 tisoč obrtnikov. Ali ne zasluži ta ogromna družba, da bi bila primerno zastopana v deželnem in državnem zboru? Poglejmo po drugih stanovih, kako so mnogoštevilno zastopani, četudi so v velikanski manjšini proti obrtnikom! Vse to škoduje obrtnemu stanu, da se ne more tako svobodno razvijati, kakor bi se moral.

V opravičenje navajajo stranke vedno puhle izgovore, češ, da ni med obrtniki sposobnih ljudi, ali da se ta, ki bi bil sposoben, ne mara udeležiti itd. Vsi ti izgovori so jalovi. Dokaz temu so zadnje volitve v važno korporacijo za obrtnike, v trgovsko in obrtno zbornico. Dolenjski obrtniki, kateri stanujejo v sedmih dolenjskih mestih, ali 13 sodnih okrajih, nimajo po zaslugi liberalne stranke sedaj niti enega zastopnika. Ali je to pravično? Ali to odgovarja liberalni svobodi?

Zato si želimo take politične sprave, pri kateri bi prišel obrtni stan do prave veljave, kajti krivice se ne gode le v narodnem, ampak tudi v gospodarskem oziru. Take sprave si želimo, katera donesi pravičnost za vse sloje prebivalstva, ker eden stan je drugega vreden.

Za nas obrtnike je najbolj ugoden program katoliško narodne stranke. Demokracija načela, iz katerih izvaja svoje delovanje, nam kažejo pot, po katerem moremo doseči svoj namen. Naše delo pa bodi, da po teh načelih ustanovimo pravo slovensko ljudsko stranko. Nasprotne nuke pustimo! Ne podajmo se v nikako spravo, ker je škoda izgubljati drugega časa. Pogum in marljivost nas dovedeta do cilja. Da bi se pa dalo doseči v političnem kakor v gospodarskem oziru, da bi bila ena sama stranka za vse sloje, tega naj pač nikdo ne pričakuje, ker boj med uboštvo in kapitalom je neizogiben; še ostrejši bode postajal, ko se ljudstvo poprime demokracijskih načel, valed katerih pride do pristojnih mu pravic.

Kadar se vpelje splošno in enako volilno pravo, potem bo bolj ugoden čas za združevanje. Sedaj pa ostanimo vsak pri svojem in delajmo, ker le delo more politični položaj polgoma izpremeniti, kar upamo v svojo korist!

Matko Malovič,
mizarški mojster.

Politiki in diplomati.

Dunaj, 27. nov.

Vsak diplomat je politik, a vsak politik ni diplomat. V nemških strankah je bil te dni boj med politiki in diplomati. Pričetkom zasedanja so imeli prvo in glasno besedo politiki. Dne 16. t. m. so naznanili v odprtem pismu vladi in svojim volivcem, da je „situacija nejasna in nevarna“, da je „zaupanje do vlade omajano“, da „mora vlada opravičiti“ svoje odredbe glede Slezijske, Zagreba in Inomesta. Dr. Eder, Dammel, Erb, Kaiser in tovariši so nastavili najtežje kopve proti vladi ter pretili, da razrušijo vladno trdnjavo, ako ne razčisti bele zastave. Govorili so politiki, dočim so diplomati dr. Derschatta, dr. Baernreither, dr. Gross in dr. Lueger snovali načrte za premirje z vlado.

Ia polegli so se valovi, pomirili duhovi v nemškem taboru. Dr. pl. Küster je ubral svoje resno lice v prijaznejše gube, in takoj je išlo nad vrhovi levega taborišča solnce zaupanja. Diplomati so pomirili politike ter objavili novo pismo, v katerem zatrjujejo vladi nadaljnjo podporo, ker se je javno splošnilo.

Ako pa pazljiveje zasledujemo zadnje dogodke, res ne vemo, čemu toliko krika na levi. Mnogi gotovo ne vedo, kakaj so se ježili ter vihteli svoja kopja. Slikali so si navidezno nevarnosti ali pa iskali cenene popularnosti. Dogodki v Inomestu paš niso vzrok, marveč le pretveza za alarm. Ene strah nosi šolski zakon na Niže-Avstrijskem, druge sopet nova dva ministra grcf Buqucy in dr. Randa; tretje pa nesgodb a Ogrsko, katero naj bi vlada uveljavila s § 14. Zato so levičarji za teden dni pretrgali zvezo z vlado, ne da bi ji napovedali vojske. Torej sama komedija in pa užaljena megalomanija!

Ali pa je situacija v zbornici boljša in ugodnejša? Vlada in diplomatje se trudijo, da zbornica prične delati, da reši začasni proračun in dovoli novo državno posojilo. A v istem trenutku se oglašajo politiki, ki rušijo načrte diplomatov. Vlada potrebuje denarja za armado, pol milijarde novega državnega posojila, ki ga ne more dobiti s § 14. Poslanci naj so poroki, ljudstvo pa plačnik. To je strašilo, ki v prvi vrsti ovira delo v zbornici. Vlada je tudi obljubila 15.500.000 nove državne podpore v raznih krajih po umah oškodovanim posestnikom. To podporo pa izplaša, ako parlament dovoli 69 milijonov posojila. Ob tej točki se zopet voz zaleti ob „kantoni“. Kmečki poslanci hočejo, da vprašanje glede državne podpore nujno reši brez ozira na politične razmere ter loči to podporo od zahtevanega posojila v znesku 69 milijonov. Kako se to posreži diplomatom, je danes še zagonetka.

Rusko-japonska vojska.

Je-li Kuroki res mrtev?

Iz Berlina poročajo dne 27. t. mes.: „Tägliche Rundschau“ poroča, da se že nekaj dni vzdržuje v Peterburgu doslej še nepreklicana vest, da je general Kuroki, pač najboljši poveljnik na japonski strani, že dolgo časa bolan, blizu smrti, ali pa celo že mrtev. V Mukden so dočle ruskemu stanu gotove vesti, da je Kuroki res že mrtev. Kitajci — seveda precej nezanesljiv vir — trdijo, da so Kurokijevo truplo že prepeljali na Japonsko.

Položaj na mandžurijskem bojišču.

Dopisnik „Birž. Vjed.“ poroča iz Mukdena z dne 27. t. m.: Zadnje noč so ob streljevale naše čete, ki imajo zaseden Putilov grič in Novgorno, sovražne pozicije.

Sovražnik je slabo odgovarjal ter ni napadal. V Mukden prihajajo vsak dan pojačenja. Tudi ranjenci iz prejšnjih bojev, ki so se zdravili v Harbinu, se vračajo ozdravljeni k armadi. — Sem došli Kitajci pripovedujejo, da so masakrirali Japonci prebivalstvo velikega sela v bližini Kvantjancjana, ker so bili prebivalci baje v zvezi z Rusi. V masakru je izgubilo življenje nad 200 mož in otrok.

General Kuropatkin poroča z dne 26. t. m.: Japonci so prišli 24. t. m. pri Cinhencenu z ofenzivo. Proti večeru pa je bil sovražnik potisnjen nazaj. Zadnji napad je bil posebno hud ter se je razvil skoraj v bajonetni boj; a naše tri kompanije so ga odbile. Sovražnikove izgube so bile velike, posebno zato, ker so naši sreljali od blizu. V noči na 25. t. m. so Japonci poizkusali iznova, napasti naš oddelek, a naš ogenj jih je potisnil nazaj. Dne 25. t. m. je dobil sovražnik pomoč. Proti 11. uri popoldne se je prišel napad najprvo na naše desno krilo, potem na centrum in levo krilo našega, pri Cinhencenu stoječega oddelka. Opoldne so prišli Japonci prodirati, a so bili vrženi nazaj in naša artiljerija je prisilila sovražno artiljerijo k molku. Okolu 4. ure se je dvignil sneženi vihar, ob enem je padla megla, vsled česar naše topništvo ni moglo več delovati. V varstvu megle so Japonci zopet prišli z ofenzivo; a naš oddelek je obdržal svoje pozicije. Naposled je boj prenehal. Valed izvrstnega izkoriščevanja teren-skih razmer so naše izgube male. — V noči na 26. t. m. je šlo 13 prostovoljnih lovecev na poizvedovanje sovražnih pozicij. Neopaženi so se priplazili do japonske predstraže, obstoječe iz 30 mož, ter oddali tri salve, nakar so prijeli za bajonet. 20 Japoncev je padlo pod bajonetom, ostali so zbežali. Lovci so se vsled ognja iz japonskih utrdb umaknili ter vzeli s seboj svoja dva mrtva in enega v bajonetnem boju ranjenega tovariša ter japonske puške.

Kuropatkin poroča z dne 27. t. m.: Po poročilih, došli mi po noči je imela japonska ofenziva pri Cinhencenu do 4. ure pop. neodločen značaj. Ob tem času jo je ustavil naš ogenj. Akoravno traja boj že tri dni, vendar so čete dobro razpoložene. V noči na 27. t. m. nisem dobil poročil o spopadih.

Poročilo iz Port Arturja.

Iz Peterburga poročajo dne 27. t. m., da je došel iz Port Arturja v Harbin elektrotehnik Bulgarov, ki pripoveduje, da so notranje utrdbe ne zavezane. Zavarovane so z vrečami peska ter debelo pločevino. Valed pogostih nočnih napadov spe bramborci nerazpravljeni. Žene dele z možmi vse težave. Gospo Steseljovo je ranil kôšček granate. Vojaške godbe igrajo še vsak dan. Prodajalne so odprte vsak dan po 4 ure.

Črnomoško brodovje.

Pariz, 28. nov. „New York Herald“ poroča iz Peterburga: Črnomoško brodovje je dobilo povelje, naj vpokliče vse častnike in vse moštvo.

Hulski dogodek.

Dne 25. t. m. se je sklenila rusko-angleška pogodba glede hulskega dogodka. Preiskovalna komisija obstoji iz pet članov, katerih dva naj bi bila višja angleška in ruska pomorska častnika. Francija in Zed. države naj bi poslale od svojih pomorskih častnikov po enega zastopnika. Petega člana izvoli komisija. Ako se pa ta ne zedini, ga imenuje avstrijski cesar. Odločala bo absolutna večina glasov. Komisija se bo sešla v Parizu ter bo rezultate izročila obema vladama.

V dobro poučenih krogih se govori, da so imeli ruski častniki prav, ko so dejali, da je bil na rusko brodovje naperjen napad ter da sta bili navzoči dve torpedovki. Ze sedaj je gotovo, da bo izrek komisije izpadel ugodno za Rusijo.

Novo rusko brodogradnja.

„Tageblatt“ poroča iz New Yorka: Neki tukajšnji lastnik ladjedelnice je dobil od Rusije vabilo, naj pride 1. februarja v Sebastopol, da naredi za Rusijo 100 ladij od torpedovke do oklopne križarice. Dela bodo trajala 2 leti. Nemške in ameriške tvrdke bodo dale material. Ta ladjedelnica je dogotovila za Rusijo že 100 torpedovk ter jih odposlala.

Kitajski časopis

Reuterjev urad poroča iz Cifua od 28. t. mes.: Japonci izdajajo tu vsakih štirinajst dni kitajski časopis, ki dela propagando za Japonce.

Hitrejši transport.

Nemirovič Dandenko poroča baje, da se vozovi, ki bodo prišli iz Evrope, ne bodo vrnili nazaj, da se bo promet hitreje vršil.

General baron Kaulbars

je odpotoval včeraj popoldne s svojim štabom v Mukden, kamor bo došel najbrže 14. decembra.

Mednarodni shod o delavskem zavarovanju

bo meseca septembra 1905 na Dunaju. V proračunu za 1. 1905. je za ta shod že določenih 25.000 K.

Nove železnice v Dalmaciji.

Te dni je bilo na Dunaju posvetovanje železniškega odseka za zgradbo nove proge Knin-Nov. Pri posvetovanju je bil navzoč tudi zastopnik generalnega štaba in bivši ogrski državni poslanec Gyurkovics. Med posvetovanjem se je naznanilo, da je v Budimpešti konzorcij, ki hoče zgraditi železnico med Ogulinom in Bihačem. Zastopnik generalnega štaba je rekel, naj bi bila nova proga izpeljana na dalmatinsko mejo po dolini Une.

Razžaljenje časti po časopisju.

Gospica zbornica je razposlala svojim članom predlog Lammascha, Calumeckega in Bilinskega, po katerem naj bi o razžaljenju časti po časopisih, izvzemši hudodelstev, sodila okrajna sodišča in ne več porotniki.

Meščanska straža na Dunaju.

Dunajski župan dr. Lueger je na nekem shodu v nedeljo rekel, da bo ustanovil meščansko stražo. Namen straže bo, da prepreči socialno-demokratske poulične nastope na Dunaju.

Ženske državne uradnice

so imele v nedeljo na Dunaju shod. Gospica Fischer je poročala o službenih razmerah manipulantin in predlagala petico o zboljšanju plač, katero so zborovalke soglasno odobrile. Gospica Kellersperger je poročala o stanju uslužbenk pri telefonu in brzojavu. Tožila je, da so uslužbenke preobložene z delom in so jako slabo plačane. — Gospica Wally je rekla, da mnogo uslužbenk nima celo leto druge večerje, kakor kozarec mleka. Zborovalke so sklenile ustanoviti državno zvezo poštnih in brzojavnih uslužbenk. Z ozirom na draginjo so sklenile vložiti prošnjo, naj vlada da 20% no draginsko doklado. Končno so se še posvetovale o penzijah, dopustih, nočni službi in o zdravstvenih razmerah. Zborovanje je trajalo 5 ur.

Trgovinska pogodba z Nemčijo.

Včeraj je bilo pod predsedstvom ministra za zunanje stvari, grofa Goluchowskega, ministrsko posvetovanje, pri katerem so bili navzoči avstrijski in ogrski ministri ter nemški minister grof Posadowsky. Posvetovanje je bilo popolnoma brezuspešno. Zlasti glede predpisov o živinski kugi se niso mogli zediniti.

Boj proti obstrukciji na Ogrskem.

Iz liberalne stranke je izstopil grof Geza Andrássy. Opozicija je priredila v nedeljo protestni shod v Budimpešti. Na shodu so govorili Polony, Kóssut in pa grof Appony. Sprejeli so protest zaradi poostreitev poslovnika in pozvali opozicijske stranke, naj nastopajo za ustavo in skrb, da se razširi volilna pravica na najširše sloje prebivalstva. Tudi socialni demokratje so imeli v nedeljo shod. Na shodu je bilo 10.000 udeležencev. Zahtevali so splošno volilno pravico. Liberalci kakor tudi opozicijske stranke so priredili mnogo shodov tudi na deželi. Zbornica bo sklicana v zasedanje dne 9. decembra. Zborovala bo le en dan, da reši v dveh sejah začasni proračun, nakar bo razpuščena. Na shodu občinski svetnikov budimpeštanskega komiteta je opozicija predlagala, naj shod obsodi poostreitev poslovnika. A s 159 proti 136 glasovom je bil predlog odklonjen. Ogrska zbornica dobi svojo ustavo. Štela bo 40 mož in bo imela lastno uniformo. Straža ne bo oborožena.

Proti ogrskemu šolskemu zakonu.

Na Dunaju so v soboto zborovali nemški, slovaški in rumunski dijaki z Ogrskega. Sprejet je bil protest proti novim šolskim zakonom na Ogrskem in sklenili so sklicati na Dunaju velik protestni shod.

Izprememba vojne službe v Nemčiji.

Na Nemškem bo od 1. aprila leta 1905 nadalje v mirnih časih pod orožjem 505.839 mož, izvzemši enoletne prostovoljce. Stavilo vojaških oddelkov so bo stopnjevale tako pomnožilo, da bo imela Nemčija konec leta 1909. 633 pehotnih bataljonov, 510 konjeničnih eskadronov, pri poljskem topničarstvu 574 baterij in pri pehotnem topničarstvu 40 bataljonov. Pionirjev bo 29, prometnih čet 12 in trenovcev bo 23 bataljonov. Aktivna vojaška služba bo trajala pri konjenici in pri topničarjih tri leta, pri ostalih četah pa dve leti.

Papež proti iredenti.

Papež je odločno obsodil ona katoliška društva, ki sodelujejo za iredentistiška stremjenja. Duhovščini v Tridentu, Trstu, Zadru in na Reki je naročil naj deluje za pomiljenje narodnostnega boja.

Dogodki v Turčiji.

Turška vlada zanika, da bi bila zaradi raspisa z Angleško poslala v Jemen turške čete. Kakor trde turški vladni krogi, bo razpor v kratkem poravnal. Ekumenski patriarhat bo izdal natančno listo 356 Grkov, katere so umorili od leta 1900. do 1. 1904. v Makedoniji bolgarski vstasi.

Nemški cesar Viljem in Roosevelt.

Cesar Viljem je ameriškemu predsedniku Rooseveltu poslal brzojav, v katerem naglašal, da je razmerje med Nemčijo in Zedinjenimi državami trajno prijateljsko. Roosevelt se je cesarju v izbranih besedah brzojavno zahvalil.

Občinske volitve v Milanu.

V nedeljo so bile v Milanu občinske volitve. Zmagale so zedinjene smerne stranke, katerim so pomagali tudi katoličani, s 17.500 glasovi proti 14.500, katere so dobili pristaši radikalnih socialističnih strank.

Za ustavo na Ruskem.

Kakor poročajo iz Berlina, je car rekel, da se pred spomladjo 1. 1905. vlada ne bo pečala z željami zemstev. Iz tega sklepajo, da bo car dal ustavo, ko bo imela ruska armada uspehe v vojski z Japonci.

Izprememba v angleški vojni mornarici.

„Daily Telegraph“ poroča o važnih izpremembah v angleški vojni mornarici. Kanalsko brodogradnjo bo dobilo naslov „atlantsko brodogradnjo“, domače brodogradnje se bo nazvalo „kanalsko brodogradnjo“. Ker so razmere Angleške s Francosko in z Italijo prijateljske, bo angleško sredmorsko brodogradnjo zmanjšano. Tudi število ladij brodogradnje v kitajskih vodah bo znižano.

Francoska zbornica

je pričela včeraj glavno razpravo o dohodninskem davku. Komisija, ki se bavi vprašanjem o ločitvi cerkve od države, je s 13 proti 1 glasu odklonila tožadveni vladni načrt.

Drugo mirovno posvetovanje.

„Standard“ poroča iz Washingtona, da so vse velevlasti, izvzemši Rusijo in Japonce, naznanile ameriški vladi, da se udeležijo drugega mirovnega shoda v Haagu.

Izpred porotnega sodišča v Ljubljani.

Umor in samoumor na Vrhniki. — Pretresljivi prizori v sodni dvorani.

Franciška Zeliha, 24 let stara, samka, rojena na Dunaju ter pristojna v Hlubsko, stoji danes pred porotniki. Po stanu je šivilja. Obtožena je, da je dne 30. avgusta l. 1904. v Verdu pri Vahniki umorila svoje dve leti staro dete. Obtožnica pravi, da je otroku ovila okrog nosu in ust v kloroform namočen brisalko, da se je otrok na ta način zadušil.

Na Dunaju se je seznanila z Matijo Sternenom iz Verda pri Verhniki. Med obema je nastalo intimno ljubavno razmerje, katerega posledice so se pokazale kmalu. Matija Sterneni, ki je bil na Dunaju kot akademski slikar, ji je nekaj časa dajal mesečno po 12 do 15 K, a pozneje ni mogel dajati, ker je bil sam v denarnih stiskah. Ko je odpotoval dom, se je tudi ona napotila kmalu za njim ter prišla v Verd 27. avgusta 1904. Toda tu ni dobila ničesar, ker so pri Sternenu sami revni. Matija Sterneni ji je obljubil, da ji da za pot na Dunaj nazaj 40 K.

Dne 30. avgusta je šla obtožnica še s svojim otrokom na izprehod. Ko se je vrnila, je takoj šla v svojo sobico, kjer je otroku s silo vlija v usta nekaj kloroforma, v katerem je razmočila tudi nekaj barvne snovi. Potem je namočila v kloroform brisalko ter jo ovila otroku okrog nosu in ust, vsled česar se je otrok zadušil; sama pa je izpla ostanek one strupene tekočine. Ko je stopila kmalu na to v sobo Marija Sterneni, sestra Matije Sternena, je našla otroka mrtvega, mater pa nezvestno. Vendar je še ozdravila.

Priznava, da je delala premišljeno. Pisala je tudi svoji krušni materi na Dunaj, da bo vzela življenje sebi in otroku.

Tako obtožnica.

Obtožnica, slabotna oseba, sedi na stolu tik pred predsednikom sod. dvora, g. Kavčnikom, in govori s slabotnim, bolehnim glasom. Priznava vse ter odkriva življenje velikomestne bede. Bila je šivilja pri tvrdki Etlinger na Dunaju z malim zaslužkom, katerega pa tekom dveh mesecev, ko preneha sezona, niti bilo ni. Po rojstvu otroka je postala bolehná, nervozna valed slabe hrane in žalosti. Začetkoma ji je postal Sterneni nekaj podpore, potem pa ni imela nikake podpore.

Predsednik pravi, da se je dogladlo, da je otroka silno ljubila. Obtožnica se joka.

Dalje pripoveduje obtožnica v kratkih, pretiranih stavkih. Katere s silo izvija iz prai, da je pisala Sternenu, naj ji pomaga, naj jo poroči, ali pa skrbi za otroka, če ne pride sama na njegov dom. Res se je končno podala na pot... s trdnim sklepom, če ne bo uslišana, vsoti otroku in sebi življenje. V Ljubljani je kupila v raznih trgovinah kloroforma, ker je vedela, da ga skupno ne dobi v veliki množini.

Prišla je na Sternenov dom, kjer je niso nič kaj veselili sprejeli. Prišel je Sterneni. Pravila mu je, da je bolna, da ne more nič več zaslužiti, naj jo poroči, če ne naj pa vsaj za otroka skrbi. Sterneni jo je odpešil ljal proč; dal ji je 40 kron, katere je vzela na posodo. Nagovarjal jo je, naj gre v Ljubljano, ondi naj da otroka tujim ljudem, ona pa naj gre v — tobačno tovarno. Uvidela je, da se to ne more zgoditi, da tudi v tovarno ne bo takoj sprejeta. Sterneni jo je nekoliko tolažil, a ta tolažba je bila taka, da je videla, da so vsi upi proč. Predno bi se morala odpeljati, je obup postajal vedno večji, odločno voljo je tedaj imela, umoriti otroka in sebe. Bila je vsa zmedena, tako da ni mogla presojati koraka. Uvidela je, da jo Sterneni ne bo nikdar poročil. Tako je storila strašno dejanje.

Ko to pripoveduje, obtožnica vedno ihti. Njo so rešili, otrok je umrl.

Na vprašanje zagovornika dr. Ferd. Müllerja pripoveduje obtožnica, da je bila bolna, zdravnik ji je dejal, naj gre v bolnico, a tega ni mogla storiti, ker bi nič ne zaslužila in ker svojega otroka ni hotela izročiti tujim ljudem. Imela je noči brez spanja, vedno se ji je sanjalo o umoru in samomoru.

Zagovornik: »Ali imate kaj sorodnikov na svetu?«

Obtožnica: »Nobenega!«

Zagovornik: »Kam bi šli, če pridete iz te dvorane?«

Obtožnica ihted: »Jaz bi najraje šla k svojemu otroku!«

Priča Marija Sterneni pripoveduje že znane stvari, izjavo akad. slikarja Sternena v Monakovem predsednik prečita. Sterneni pravi, da je zadnji čas sam bil brez zaslužka in ker ni denarja imel, ga ji ni mogel poslati. Pisal ji je, naj na njegov dom nikar ne pride, naj potrpi, posneje ko kaj zasluži, ji pošlje zaostale zneske. Ona mu je odpisala, da je bolehná, da nima zaslužka. Ko je prišla na njegov dom, ji je dejal, da jo sedaj ne more poročiti, ker nima sredstev. Ona pa je vedno in vedno silila. Že lani ji je dejal, naj otroka pusti pri njegovih ljudeh, a ona se od otroka ni hotela ločiti, ker je imela otroka prerada. Sterneni pravi, da je bila Fani Zeliha gotovo duševno zmotena, vedno je bila nervozna, vedno je imela misli na samoumor, umoriti se je že prej dvakrat hotela, enkrat, ko je za njim prišla v Ljubljano, se je hotela vreči po stopnicah.

Zdravniki-izvedenci so izjavili, da se z gotovostjo ne more trditi, da je storila dejanje pri popolni duševni jasnosti, dasi je sedaj zdrave pameti.

Sodni dvor se vzdigne, da sestavi vprašanja porotnikom. Obtožnica, ki se komaj vzdrži na nogah in ki se na ves glas joka, odpelje stražnik iz dvorane, ko pa jo zopet pripeljejo v dvorano, jo mora poleg stražnika podpirati tudi Sternanova sestra. Vsak čas se je bati, da se obtožnica zgrudi s stola. Vsa slabotna je prava podoba ugašajočega življenja in dolgo menda ne bo trajalo, da se ji uresniči želja združiti se s svojim otrokom. — Jetika je sedaj njena edina družica, ki jo popelje k ljubljensmu otroku... Predsednik g. Kavčnik jo je tekom razprave ves čas ljubeznjivo tolažil.

Sodišče je stavilo porotnikom dve vprašanji: 1. Ali je obtožnica ravnala z namenom tako, da je otrokova smrt nastopila? 2. Ali je morda ravnala v zmešanosti duha?

Državnega pravdnika zastopnik g. Lušchani je povdarjal, da obtožnica nikakor ni uvrščati v vrsto onih hudodelcev, ki navadno sede na zatožni klopi. Cudil se je, da je to materino srce, ki je tako ljubilo, bilo zmogljivo storiti tako dejanje. Govoril je, naj porotniki potrdijo le prvo vprašanje.

Zagovornik g. dr. Ferd. Müller je pričel svoj govor z besedami: »Es ist eine alte Geschichte, doch bleibt sie ewig neu,

und wam sie just passiert, dem bricht das Herz entzwei!... Zagovornik je povdarjal, da mora vsako srce sočustvovati z obtoženco, vendar ne zahteva od porotnikov sočutja, ampak pravičnost. Pred dunajskimi porotniki bi bilo stališče ložje, ker dunajski porotniki poznajo to bedo. Obtožnica je bila rojena tam, kjer se pričenja nesreča v porodnišnici. Mater je zgodaj zgubila, potem jo je metala usoda semtertje, vendar se je Sternenu udala dele, ko ji je pet dolgih mesecev obljuboval, da jo poroči in ko mu je končno obljube verjela. Noč in dan je potem delala za svojega otroka, dokler ni opešala. O tej ženski, ki je svojega otroka blazno ljubila, se ne more trditi, da je otroka umorila pri popolni duševni jasnosti.

Obtožnica med govorom težko hrope in le semtertje se ji izvije iz ust vzdih: »O weh! o weh!«, končno pa dvigne roke ter kliče po nemški: »Usmiljenje, usmiljenje!« Nakrat omedli. Močjo jo z vodo. Poklicani zdravnik dr. Schuster jo da položiti v svoj naslonjač.

Porotniki so prvo vprašanje soglasno potrdili, ker so pa potrdili tudi drugo vprašanje, da je obtožnica svoje dejanje izvršila v zmožnosti duha, je sodišče obtoženco oprostilo.

Obtožnica leži pri razsodbi brez zavesti v naslanjaču. Le hropenje priča, da še živi. Predsedniku na vprašanje, ako je razumela oprostilo razsodbo ne more dati odgovora. Predsednik naznani, da so porotniki zbrali sanjajo 24 K, drž. pravdnik tudi prispeva k zbirki, isto stori del navzočega občinstva. Nasopled nese sodnijski sluga oprčšenko v — bolnico. Odi bo čakala prave prostosti. Navzoča občinstvo je pri tem prizoru jokalo.

Zaradi kuretnine uboj.

Janez Wohlgemut, dimnikar in delavec je šele 24 let star, a vzlic svoje mladosti do skrajnosti spriden. Bil je že osemkrat zaradi raznih prestopkov in dvakrat zaradi hudodelstva kaznovan. Začetkom avgusta je prestal zadnjo kazen v Gradiški, kjer je predsedel zaradi hudodelstva tatvine in bogokletstva dve leti težke ječe. Prišel je na Hrušico in dobil takoj delo; stanoval je v hiši št. 62. Dne 27. avgusta t. l. popoldne podil 62 let stari posestnik in sosed prej omenjene hiše, Jakob Peternel, kokeši in piščance s svojega zemljišča, ker so mu brskali po pokošenem sena. Piščanci so zbežali med sesedov plot in drvarnico. Ravno v istem času je obdolženec stopil pred hišo svojega stanovanja ter se jel s Peternelom prepirati zaradi preganjanja kuretnine. Wohlgemut pravi, da ga je Peternel z grabljami po glavi udaril, ne da bi ga bil poškodoval. Nato je pa obdolženec skočil črez plot, na kojega drugi strani se je nahajalo smetišče in razne črepine razbitih steklenic; pri tem kupu je pobral obdolženec kamen ter ga zagnal proti Peternelu, ki se je pa takrat že nahajal na svojem vrtu onkraj plota v bližini drvarnice. Ta kamen je priletel s tako močjo v plot, da je desko odbil. Nato je zagnal Wohlgemut razbito steklenico proti njemu, a tudi ta se je razletela ob plotu. Obdolženec je slednjič pobral še eno ubito steklenico ter jo z veliko silo vrget proti Peternelu. Ta steklenica je zadela Peternela z robom na senca tako nesrečno, da se je Peternel nezavesten zgrudil na tla in še tisti večer umrl. Zdravniki so našli pri raztelesenju trupla, da je bila leva senčna kost udrtá, in da so bili možgani v velikosti jajca raztrgani in zmečkani. Obdolženec v obče mu podtikano hudodelstvo priznava. Sodni dvor ga je obsodil zaradi hudodelstva uboja na pet let težke ječe.

Prepirljivo svakinjo ubil.

Janez Brejc, po domače Rant iz Naklega, se je poročil z vdovo Marijano Svetic iz Podbrezja. Ker ni marala žena izročiti svojemu moči posestva in se tuli ni v zakonu srečnega čutil, odpotoval je mož v Ameriko, ker je približno 10 let ostal. Leta 1900. se je vrnil domu; a tudi sedaj mu ni marala žena izročiti posestva, kar ga je zelo jezilo, posebno če mu je kdo kaj o gospodarstvu omenil. Pri Brejčevih je tudi živela 74 let stara Neža Svetic, sestra njegove žene. Po ljudskem mnenju je bila ta samica jako trmasta in strupenega jezika, ter je dala dostikrat povod k domačemu prepiru. Dne 17. septembra je šel obdolženec z vozom h Kajžarjevem kozolezu v katerem se je sušila otava, da bi jo, ker je bila suha speljal domu. Tam pa je isvedel, da je njegova svakinja Neža otavo drugam obljubila vzlic temu, da so jo doma potrebovali. Moral se je s praznim vozom vrniti domov. Ko je pa prišel Brejc z vprego domov, prišla je svakinja iz hleva, se začela nad njim kregati in mu očitati, da je letos on gospodar, ne pa njena sestra Ana. Brejc razjarjen nad tem očitanjem, pobral je neko v bližnji ležečo motiko in jo zagnal s tako močjo proti Neži Svetic, da je, ko jo je zadela na desno plat vratu, nazaj odletela. Leta se je za glavo prijala in se v istem hipu s klicem: »O Marija pomagaj!« zgrudila. Nj ni pomagalo, da sta jo navzoča J. Kosir in Fr.

Kobler z vodo močila in drgnila, kajti umrla je kmalo po tem vsled otrpnenja možganov. Na predlog zagovornika g. dr. Krisperja zaslišale sta se še dve ne k obravnavi poklicani priči Miha Količar in France Zupan. Ta dva sta oba potrdila, da je obdolženec jako priden mlinar in dober žagar ter je na dobrem glasu, slednjič je še pripomnil, da je to smatrati le za nesrečen slučaj, češ, kdo bi si bil mislil, da bo s take malenkosti tako reče nastala. Na pripombo gospoda predsednika, da to ni malenkost, če eden koga ubije, je odgovorila priča: „Ej, saj je bila že tako slaba!“ Porotnikom je sodišče stavilo dva vprašanja, prvo glaseče se na uboj, drugo na pregrešek zoper varnost življenja. Porotniki so obe vprašanji zanikali, na kar je sodišče obdolženca oprostilo.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim podružnicam.

V koledarju za leto 1905., ki ga je izdalo vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda, nahaja se tudi „Vestnik“ družbe za leto 1903. Ako pregledujemo ta vestnik nekoliko natančneje, prepričamo se lahko, da nam je neprijetno ogledale onih podružnic, ki so spale tudi v leto 1903.

A nekaj teh se je začelo zadnji čas že gibati in oživljati. Smelo trdimo, da bi se lahko oživele vse naše podružnice, da bi lahko vse procvitale in se koncem leta ponašale z dostojnimi doneski.

Častiti domoljubi! Glavna opora naši družbi so vselej bile in morajo tudi v naprej ostati naše podružnice. To nam bode načelo našega nadaljnjega postopanja. Z vsemi močmi bomo odslej delovali na to, da se vzdramijo vse in da ne zaspi niti ena — vsaj po naši krivdi ne sme zaspati.

Ker se leto 1904. približuje svojemu koncu, in ker bi se radi ponašali, ko izdamo v prihodnjem letu koledar za 1906., z dejstvom, da ni ostal naš klic glas vpijočega v puščavi, marveč, da je našel odmev v vseh naših podružničnih odborih in v vseh srcih č. rodoljubkin in rodoljubov, pozivljamo se do vseh teh z nastopnim nasvetom ter svojo uljudno prošnjo:

Tam, kjer naše podružnice spijo in niti svojih odborov večinoma ne poznajo v Ljubljani, tam se žrtvuj posamezna rodoljubinja, posamezen rodoljub ter naberi kako vsoto kot prispevek za našo družbo ter jo vpošlji naravnost pod naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Ako dobimo take zneske s pripomočjo, da se vpošiljajo kot prispevek ali one podružnice — vsaj do konca letošnjega leta — izkazali jih bomo kot prispevke dotičnih podružnic v prihodnjem koledarju za leto 1906. Tem načinom bo obenem oživila dotična podružnica.

Če dosežemo na ta način, da se zmanjša število spečih podružnic, častno bode to ne le za naše družbo sploh, nego tudi za dotično podružnico; posebej pa še za te tako delujoče rodoljubkinje in rodoljube.

Delavnostjo in neumornim trudom, č. domorodkinje in domorodci naprej ter naprej — in družbi se bode sčasoma godilo tako dobro, kakor jej to želite Vi in mi.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 29. novembra.

„Slaven“ čin nemških buršev v Gradcu. V soboto med šestimi in sedmo uro zvečer so se zbrali nemški burši v vestibulu univerze in so izvršili hvalisani nemški kulturni primeren čin. Pomazali so namreč vse deske slovenskih akademskih društev. Ko so isvedeli slovenski akademiki o atentatu na svojo enakopravnost, so se vsi razburili, a vendar so vkljub temu sklenili, hoditi postavno pot. Ker so mislili nemški burši, da bodo slovenski akademiki storili isto z deskami nemških burševskih društev, so stražili pozno v noč svoje deske. Slovenski akademiki pa se niso podali na tako nizko polje, ker so si svesti svojega dostojanstva kot akademiki in niso taki pobalini, kakor nemški vitezi. V nedeljo se je podala deputacija, obstoječa iz predsednikov slovenskih akademskih društev, k rektorju, da v imenu Slovanov odločao protestira proti pobalinstvu nemških akademikov. Zahtevali so strogo preiskavo v tej stvari in da se Slovanom vrnejo stare pravice. Rektor je obljubil, da bo celo stvar dal akademiknemu senatu, ki je imel v ponedeljek sejo v odločitev. Rekel je tudi, da ni pričakoval takega postopanja od strani nemških buršev. Razmere na graškem vseučilišču vpijejo glasno po slovenski univerzi v Ljubljani!

Pogreb kneza Windischgrätzja bo 1. decembra t. l. ob pol 11. dopoldne na gradu Haasberg. Oni gospodje, ki se žele udeležiti pogreba, naj to naznanijo višjemu gozdarskemu uradu v Haasbergu, da jim preskrbi vozove k brzovlaku, ki pride ob 7. uri 28. minut jutraj v Postojno.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je izdala oklic vsem rodoljubom, katere prosi, naj rabljenih pošt-nih znamk ne mečejo proč, ampak naj jih zbirajo in družbi dopošiljajo. Oklic prihaja jutri. Vse take zbirke pošiljajo naj se naravnost na naslov: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

— **„Gorenjec“ proti Tavčarju** Dr. Tavčar je na Dunaju govoril o slovenskem narodu, češ, da je neumen in za sto let za ostal. „Gorenjec“ pa piše: „Treba je Nemcem dokazati, da smo se kljub vsemu za tiranju nenasitnih pritepencev, ki so prišli s praznimi želodci v našo lepo deželo, ne samo vzdržali, ampak celo tako napredovali, da jih v mnogem nadkrilujemo, da si oni imeli vse predpogoje, da bi nas bili daleč prekosili, ko bi imeli toliko zmoglosti, kakor jih imamo Slovenci. Ali nismo opravičeni, z velikim ponosom zreti na svoj rod in s ponosom trditi, da bi Nemci še davno umrli gladi, ko bi jih Slovenec ne bil nasitil s svojimi žulji. Stebri tiste toliko hvaljene nemške učenosti so bili po večini duševni velikani, po katerih žilah je tekla čvrsta slovenska kri. In take narodnosti naj bi se sramovali? Ne, tega ne smemo nikdar in nikoli storiti. Naš narodni ponos bodi svetla zvezda na poti, ki smo si jo začrtali. Kakor hitro smo Slovenci začeli nekoliko ponosneje dvigati svoje glave, je nastal v nasprotjem taboru strah in trepet. To nam dokazuje, da se pač lepo sliši ona bajka o slovanski pohlevnosti in ponižnosti, a pohlevnost in ponižnost, ti sicer lepi čednosti, bi bili našemu narodu v pogin. Naši odpadniki in izdajalci, ki so prodali svojo mater, nas sicer grde pred svetom na vse načine, kakor bi bili najhujši divjaki, da, celo ljudožreči, a poštenjaki drugih narodov sodijo zelo spoštljivo o nas.“ — Teorija dr. Tavčarjeva torej ne velja niti pri njegovih najožljivih pristaših.

— **Is Litije se nam poroča:** Pretečeni četrtlet so bile občinske volitve za naš trg. Vsrle so se brez vsakega boja. Kmetje, ki so bili zastopani v III. razredu, se to pot niso volitve udeležili, da bi jim tega razreda nikdo ne mogel iztrgati. A kmetje pravijo, saj itak vse obvelja, kar sklene gospoda iz prvih dveh razredov. Ta pa je izključno liberalna. Naj bodo torej liberalci sami med seboj. V I. razredu so skoro vsi novi odtorniki, seveda uradniki. Ti pa celo liberalnim tržanom niso všeč, zato so menda vložili ugovor na dež. vlado proti volitvam. — V nedeljo zvečer so se stepli tovarniški delavci v Oblakovi gostilni. Nekateri so jo v tem boju prav dobro skupili; eni pojejo v bolnico, drugi pa v temnico. Zeleli bi, da merodajni faktorji enkrat vendarle napravijo red v tej gostilni.

— **Umrli** je v Motniku trgovec gospod Gašper Križnik, vnet nabiratelj narodnih pripovedk.

— **Pred novomeškimi porotniki** so bili obsojeni: Radi prestopka proti naravnosti 33letni Karol Sokler iz Brezja na Stajerskem na dve leti ječe, 16letni Bogomir Oberman iz Ribnice radi naravnostnega delikta na 18 mesecev ječe. — O ostalih obravnavah poročamo jutri.

— **Konj ubil** je 38 let starega posestnika Antona Stranjara iz Medvedjeka, občina Velika Loka.

— **Graščino Hornegg** pri Gradcu sta kupila gg. dr. Tavčar in Ivan Hribar za 205.000 gld. t. j. za 410.000 K, ne pa za 205.000 K, kakor smo včeraj pomotoma poročali. Provizija znaša torej 20.500 K.

— **Ante Tomašević**, hrvaški atlet, ki nastopa v cirkusu Beketov v Trstu, je v petek premagal Turka Abdul Aziza, v soboto pa Benečana Josepa Franco. Včeraj zvečer se je vršila v Politeama Rossetti zopet borba med Tomaševićem in Abdul Azizom. Zmagal je zopet Tomašević.

— **Goltanec si je prerezal.** 53letni Karol Roba si je včeraj v jutro v Trstu samomorilnim namenom prerezal goltanec. Njegova soproga je takoj, ko je prišla na sled blaznemu početju pozvala zdravnika se zdravniške postaje, kateremu pa ni preostajalo drugo, nego da je konstatiral smrt nesrečnega. Vzrok samomoru je iskati v slabih borznih spekulacijah.

— **Svetovna razstava.** V Litihu v Belgiji bo prihodnje leto svetovna razstava, ki bo trajala od aprila do novembra.

— **Nova vrsta kave** bo prišla na prodaj. To vrsto kave je iznašel neki Alvaro Joaquim de Oliveira, ki je bil prej profesor na politehnični šoli v Rio de Janeiro. Ta kava je gotova v obliki prahu ali tablice, kakor kdo hoče z mlekom ali sladkorjem, ali brez tega. Ta preparat se dene v skle-

dico vroče vode, kjer se raztopi in nastane dobra kava. To je uspeh mnogoletnih poskusov. Oliviera je stopil v zvezo z nekim mladim Braziljancem in oba bosta v Londonu pričela trgovati s tako kavo.

— **Zbirka avstrijskih narodnih pesmij.** Dne 26. t. m. je bilo v naučnem ministertvu na Dunaju prvo posvetovanje o zbirki avstrijskih narodnih pesmij. Posvetovanja so se med drugimi tudi udeležili: koncertni vedja g. Hubad in Ljubljane in pa vseučiliška profesorja gg. dr. Ive in dr. Strekelj iz Gradca. Naučni minister je nametil, da bodo morali po posameznih deželah posebni odbori prevzeti delo in izraziti upanje, da bosta ljubzen in navdušenje za skupno stvar prepričali narodnostna nespornost. Udeleženci so svetovali naj bi posebni narodno:ni odbori zbirali in izdajali narodne pesmi, sredni odbor naj bi pa vedil skupna dela.

— **Umrli** je v Ljubljani vrhu pri Litiji v 67. letu svoje dobe gospa Ivana Gruden, rojena Leskovec, mati veleposesnikov.

— **Posredovalnica v poštno-darničnem prometu s tujino.** Soglasno z nedavno pridobeno naredbo, po kateri je plačati pri naročbi tozemskih časopisov potom pošte posredovalnico 10 st., terjalo se bode v prihodnje tudi pri naročbi inozemskih časopisov posredovalnico 10 st. za vsaki na ročen istis. Posredovalnico plačajo naročniki v gotovini ter se zaračuna ista s portoznamkami. Ta naredba velja že za naročbe, ki se imajo v prihodnjem letu izvršiti.

Ljubljanske novice.

Klerikalna lumparija! Tako je včeraj zastokal „Narod“ radi znane afere neke plesne šole. Lumparija je torej na naši strani! Lumparija je, če časopisje protestira proti nesramnim „špasom“ z deklicami. To je sodbja „Narodova“ — poštenih ljudi pa ne. O kaki ovdabi nam ni nič znanega, želeli bi pa, da se takemu postopanju napravi konec, ne radi kake osebe, ampak radi stvari. Pri državnem pravdnistvu se pri znanih ljubljanskih razmerah sploh ne vrši nobena preiskava, zato naj bo „Narod“ „izreku zdravnikov“ kar tiho, saj še ni dolgo tega, ko neki zdravniki ob škandaloznih zdravstvenih razmerah v sramotni hiši niso storili tega, kar bi bila njihova dolžnost. Capito?

† **Ivan Turk.** Danes ponoči je umrl obče priljubljeni hišni posestnik g. Ivan Turk v starosti 70 let, oče obč. svetnika g. Jos. Turka. Pokojnik je bil do par mesecev pred svojo smrtjo kljub visoki starosti mladeniško šil ter živahen družabnik, eden najbolj poznanih Ljubljancev. — Kupčijo s konji je imel razvit daleč na okoli. Njegovo ime je bilo spoštovano v vseh sosednjih deželah. Omeniti moramo pri tej priliki tudi letošnje 40 letnice odkar je bila v Ljubljani uvedena tiskarstva. Pokojnik je bil prvi, ki je vpeljal tiskarstvo v Ljubljani, Celovcu in Mariboru. Opravljal je 50 let vestno svoj posel, vedno pošten in skrben oče svoji rodbini, prijateljem svesti tovariš. N. v. m. p. — **Pogreb** bo v sredo ob pol 4. uri popoldne.

Zavratni napad na paznika. Danes je v prisilni delavnici prisiljenec Leopold Jereb zavratno napadel paznika Slugo ter ga dvakrat z nožem sunil v hrbet. Pazniku so v bolnici rane zašili.

Ogenj. Danes dopoldne je gorelo v Kleinovi hiši, bivšemu samostanu frančiškank, v Frančiškanski ulici. Vžrok ognja je bil, ker so se v neki peči sušila drva. Ognjeglasno društvo s svojim načelnikom g. Strcljem je bilo hitro na mestu in ogenj pogasil.

Pobeglec prisiljenec iz deželne bolnišnice. Danes ponoči je pobegnil iz deželne bolnišnice 29 letni prisiljenec Ivan Vato v o. iz Trsta. Skočil je s prvega nadstropja na vrt. Ob pol 6. jutraj ga je pa prijel stražnik na pol zmazjenega na se-sarja Jožefa trgu.

C kr davčni urad za mesto Ljubljano bo pričel p.lovati 1. jan. 1905. Izvrševal bo vse posle davčnih uradov v okrožju mesta Ljubljane. Le sodnijskih depozitov ne bo sprejemal in se bodo morali prej ko slej vlagati pri o. kr. glavnem davčnem in depozitnem uradu v Ljubljani.

Zidarska dela. Naugodno zimsko vreme je nastopilo prej nego bi bil kdo mislil. Zunanji delavci in zidarji, ki ne prenašajo ostrega mraza, so odšli večinoma že vsi iz Ljubljane, in le nekaj so jih tri trške še obdržale za nujna zunanja dela. Seveda se izvrševanje zidarskih del sedaj vrši v na glem tempu, kajti pred simo hoče vsak gospodar poslopje na varnem imeti. Vseh novih stavb je letos bilo v Ljubljani zgrajenih 32, mnogo pa tudi zunaj pomerija. Pod streho so zdaj že vse. Zadnja dva tedna so namreč dogradili in pokrili zadnje stavbe: Če rekapituliramo stavbno gibanje v vseh delih mesta, se da o letošnji stavbni periodi na kratko povedati: Letos se je koncentriralo to gibanje pred sodno palačo ozir. v Sodijskih in Dalmatinovih ulicah, pred Kolezijo, na škofovem svetu in na od-

kupljenem Del Cottovem svetu. Prihodnje pomlad se bo gradilo na škofovih parcelah še okoli 20 hiš, na Gorupovem svetu ob Dunajski cesti pa 7 hiš. Kmetске posojilnice in par drugih privatnih hiš. Vkljub mnogim stavbam pa se nesgod na stavbiščih ni več pripetilo celo leto kot sedmero in dvojje celo valed lastne krivde.

Književnost in umetnost.

* **Slovensko gledališče.** V soboto se je vprizorila prvič na slovenskem odru Karol Milčkerjeva opereta „Dijak pr o-sja k“. Basediolo sta poslovenila Cv. Golar in Fr. Kuster. Dejanje cele opere se vrši v poljskem glavnem mestu Krakovu l. 1704. za vladanja Friderika Avgusta II. (Silnega) kralja poljskega in kneza saskonskega. Glavno zahtvalo vsakakor sasuži g. režiser Jaroslav Tišnov za spretno vprizoritve. Tudi kapelniku g. Hilariju Benišku gre velika zasluga, kajti on je, akoravno je prejel dramatično društvo prevod libreta šele pred nekaj dnevi, vse svoje moči napel, da so pevci — skoro vsi Čehi — v tako kratkem času, brez vsake glavne izkušnje z godbo, svoje vloge krasno peli. S tako odličnimi močmi se v Ljubljani opereta še ni pela. Izmed sodelujočih je omeniti v prvi vrsti g. Orželskega, koji je igral vlogo Symona Symonovicza s pravim poljskim zanosom. Da je bil v petju siguran, skoro ni treba poudarjati. Žel je največje pohvale in priznanja posebno za pesem „Slovenkam“. Tudi g. Lebeda kot Jan Janički je bil svoje vloge popolnoma gotov. Gosp. Veroška kot Esterieh, je izvajal svojo vlogo zelo sigurno in dobro. Vzbujal je v svojih nastopih občno pozornost in napravil veliko smeha. Tudi pel je, akoravno ni pevec. Omeniti je tudi gospo Skalovo, koja je pela Lauro nad vse izbornu. Posebno ljubko je pela v družbi g. Orželskega v drugem dejanju duet, v kojem sta eden drugemu razkrila svoje žalostno stališče. Gdč. Stolzova, koja je letos prvič šle na odru, pela je grofice Kovalsko izbornu. Vidi se, da je gdč. Stolzova izvrstno izsolana. Izvajala je svojo vlogo tudi z izbornu mimiko. Njen glas je krasen in ljubeznjiv. Nad vse jo pa je pohvaliti za krasno izgovorjanje prose. Želimu le, da bi tudi v nadalje bila toli marljiva, kajti s tako marljivostjo doseglja bode svoje cilje. Gosp. Peršl, koji je pel polkovnika Ollendorfa, je igral in pel dobro in je torej že obilo pohvale. Med drugimi so tudi dobro igrali gdč. Klementov in g. Dragutinovič. Pri gdč. Bergantovi bi bilo omeniti, naj bi v prihodnje bolje igrala bonivana. Zelo slabo je pa igral in pel g. Ambrož, koji je igral grofa Malahovskega. Sploh bi mu svetovali, da bi v prihodnje bolj natančno izgovarjal besede in ne govoril tako zelo akozi nos. Zboru bi pa svetovali, da bi pazil na g. kapelnika ne pa koketiral po gledališču. Gledališče je bilo dobro obiskano.

Dijaska stavka v Lvovu.

Gojenci gozdarske šole v Lvovu stavkajo. Dijaki protestirajo, ker jih isprašujejo za red, kakor v srednjih šolah. Ravnatelj ni hotel sprejeti spomenice stavkajočih gojencev, v kateri zahtevajo, naj v 24. urah razveljavijo odlok, ki določuje izkušnje za red na način, ki je običajen v srednjih šolah. Ravnatelj grozi stavkajočim slušateljem, da bodo izgubili vse ustanove. Stavkajoči so poslali deputacijo tudi k dež. maršalu, ki je pa ni sprejel.

Telefonska in brzajavna poročila.

Novi naskok Japoncev na Port Artur sijajno odbit.

London, 29. nov. Novi splošni naskok na Port Artur se je pričel s hudim streljanjem, ki je trajal v soboto cel dan. Ta naskok, ki še traja, je najkrvavejši in najstrašnejši od vseh dosedanjih naskokov na Port Artur. Novi moment v borbi je nastal z uporabljanjem čete Samurajev, ki so oboroženi s težkimi meči, v obliki dreznega noža. To orožje je, kdor ga zna dobro uporabljati, jako uspešno v boji proti ob prai. Naskoka sta se udeležila dva oddelka takih Samurajev.

Peterburg, 29. nov. Ruski brzajavni urad poroča iz Mukdena: Japonci so vzeli svoje čete iz Antuna, Digašana, Inkava ter deloma iz Ljaojana ter jih nadomestili s čestami, manj sposobnimi za boj. Glavni japonski napori so sedaj naperjeni proti Port Arturu, a so brez uspešni. Predsinočnjim so zopet poskušali napad, a brez uspeha.

Peterburg, 29. novembra. Naskok Japoncev na Port Artur je bil

sijajno odbit. Kljub velikim izgubam mi Japonci niso pritorili nobenih ugodnosti. Posebno hud je bil naskok na utrdbi Sun-šuan in Nikvanšar, a tudi tu se je Japoncem naskok ponel. Japonske izgube pri teh naskokih znašajo 7000 mrtvih in ranjenih. Čuje se, da Japonci sedaj sploh ne bodo več poskušali novih napadov, ampak da bodo poskušali trdnjavo izstradati.

Dunaj, 29. novembra. Državni zbor nadaljuje razpravo o Körberjevi izjavi. Prvi je govoril Ceh Hruby, ki je govoril o slovanski vzporednicah v Tešinu in Opavi. Dejal je, da so Cehi za spravo na podlegi enakopravnosti, če se jim bo pa boj še nadalje usiljeval, bodo za boj našli primerna sredstva, s katerimi bodo zmagali. Govorili so še Menger, Gessmann in slovenski liberalci Ferjančič. Jutri govori imenom »Slovanske zveze« divni svetnik Suklje.

Dunaj, 29. novembra. Jutri dopoldne se zbera zastopniki agrarcev, da se dogovorijo, kaj bo z zadevo o predlogu za pomoč po umah škodovanim. En del agrarcev je proti temu, da bi se ta predlog združil v posojilno zadevo. »Slovanska zveza« je proti celi predlogi ter svoje stališče pojasnjuje s tem, da Kranjska od takih predlogov skoraj nič dobila, ker je vlada s Kranjsko ravnala kot s pastorko.

Dunaj, 29. nov. Jutri se snidejo načelniki parlamentarnih strank. Ako se ne doseže sporazumeljenosti, bo zasedanje drž. zbora v par dneh odloženo.

Dunaj, 29. novembra. Sem je došel cesarski namestnik Hohenlohe iz Trsta. Tudi tirolski ces. namestnik je tu.

Dunaj, 29. nov. Jutri pripeljejo morilca Klein na Dunaj.

Pariz, 29. nov. Kardinal Richard, nadškof pariski, je nevarno bol.

Pariz, 29. nov. Tereza Lambert je v zapetu zblaznela. Prepeljali so jo v blaznico.

Rim, 29. nov. V Spezzi so včeraj zaradi veleizdajskih klicov zaprli več rezervistov. V Milanu ne smejo vojašnice zapustiti rezervistov, o katerih se ve, da so socialističnega mišljenja.

Berlin, 28. novembra. O nemškem cesarju Viljumu II. je izšla na Angleškem knjiga o njegovem privatnem življenju in o življenju njegovega dvorca. Izvodi, ki so prišli na Nemške, so konfiscirani.

Tokio, 29. novembra. Japonski parlament je pričel svoje zasedanje. Danes je bil prečitan prestolni govor.

Zagreb, 29. novembra. Upravitelj Albrechtove tiskarne Wittasek si je prerezal vrat. Smrtno nevarno ranjenega so prepeljali v bolnico.

Curih, 29. nov. Načelnik tukajšnje policije dr. Rappold je radi napeljevanja h krivemu pričanju suspendiran.

Dunajska borza

dné 28. novembra.

Skupna konv. renta, maj—november	100
Skupna konv. renta, jan.—julij	99.90
Skupni državni dolg v notah	100.25
Skupni državni dolg v srebru	100.25
Avstrijska zlata renta 4%	119.90
Avstrijska krona renta 4%	100.20
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	91.85
Ogrska zlata renta 4%	118.85
Ogrska krona renta 4%	98.1
Ogrska inv. renta 3 1/2%	88.85
Avstro-ogrski bančni delnice	16.34
Kreditne delnice	679.25
London vista	289.42 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.42 1/2
40 mark	28.49
80 frankov	19.06
Italijanski bankovci	95.20
C. kr. cekini	11.82

Najslavnejše medic. avtoritete uporabljajo

Rogaški Styria-vrelec pri 185bb3—3
kron. kataris v grlu in bronhijih

Podpisani izjavljam,

da z afero, opisano v „Slovenec“ dne 23. t. m. pod naslovom „Nadzorstvo v plesnih šolah“ nisem v nikakoli zvezi.

Josip Rebek,

ključarski mojster v Ljubljani.

V Cerknici se prodaja Medenova hiša

sama, ali pa tudi vse skupaj, pod jako ugodnimi plačilnimi pogoji.

Hiša stoji v sredi trga blizu cerkve na najlepšem prostoru, ter je posebno pripravna za gostilno, mesarijo in prodajalno.

Več se izve pri Ivan Modic-u v Novivasi pri Rakeku. 1974 3—3

Mlad podjeten mesar dobi gotovo eksistenco.

Kje, pove upravništvo tega lista. 1967 3—3

Po ugodni ceni
sukneno blago pri
R. Miklauc
Ljubljana
Špitalske ulice števil. 5.

Denar

vsakemu, v vsakem znežku
proti malim obrestim

brez poroka in brez intabulacije

se ne dobi nikjer, ampak če hočete dobro in ceno jesti in piti, potrudite se v
A. Rasberger-jevo restavracijo v Ljubljani

Sv. Petra nasip števil. 37, poleg jubilejnega mostu.

Samo pristna naravna vina iz Dolenjske, Stajerske in Hrvaške. Vina v steklenicah.

Peneča vina šampanjec. Fini dunajski pelinovec. 1942 10—4

Puntigamsko salonsko marčno pivo.

Vsaki dan okusno pripravljeni zajtrk, kosilo in večerja na izber. Mrzla in gorka kuhinja ob vsakem času.

Finis zajtrkovalni goveji golaš samo 12 vinarjev.

Lepi prijazni prostori. Za družbe oddeljene sobe.

Tukajšnji in enajst časopis na razpolago. — Ker sem si naklonjenost slav. občinstva v svojih prejšnjih prostorih, nazadnje v restavraciji Jurij Averjevih dedičev „pri belem konjčku“ s trudom pridobil, prosim tembolj za isto, ker mi je sedaj res mnogo vse čast, gg. goste postreči le s dobrih pivo, s stalno jedjo in točno postrežbo. Priporočamo se za prirediteljske skupne obede, godbeno gostovanje, ženitovanje in druga popicvanja. Za preganjanje mačkov in drugih taceh zverin bodem imel posebno prostoro.

Priporočaje se bližnjim z odlično spoštovanjem

A. Rasberger, restavrater.

Največja izbira

blaga iz briljantov, kakor uhanov, prstanov, zapestnikov itd., velika zaloga zlatnine, kot zlatih verižic za dame in gospode koljerjev, navškov, zaponk, dalje srebrnine, kakor nastavkov, servisov za čaj, kavo, pivo in vino, posode za namizno orodje, tase, doze za sladkor, posode za sir, kompotiere, skleda za solato, dalje popolne opravne kasete za 6 do 12 oseb.

Proračuni o tem brezplačno. Dalje cerkveni predmeti, kot mašni vrčki, škroplilniki, kotlički za blagoslovljeno vodo, svetilnice, križi itd.

ADOLF WAGENPFEIL

zlatar in juvelir

Ljubljana

Priporoča svojo veliko zalogo **novosti**
p. n. občinstvu.

Edino zastopstvo

svetovno-znane Orivit. akcijske družbe. — Blago iz kina-srebra, Bern-dorfske, Cristofie in Württemberške kovinske tovarne, priznane najboljše tvrdke za namizno orodje. — Največja izbira ženitovanjskih, krstnih, Miklavževih in božičnih daril, izvršena najnatančneje.

Ceniki zastonj. — Najnižje cene.

Izbera na zunan se hitro izvršujejo.

Rodbina Turkova naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancom prežalostno vest, da je nje iskri in ljubljene, nepozabni soprog, oziroma oče, tast in stari oče, gospod

Ivan Turk

posestnik in izvošček

danes po noči, previden s svetimi zakramenti za umirajoča v dobi 70. let, mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb predragega pokojnika bo v sredo, 30. novembra ob pol širi uri popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 74, na pokopališče k sv. Krištofu.

Sv. zadušne maše se bodo brale v župni cerkvi sv. Petra.

Nepozabnega rajnega priporočamo v pobožen spomin.

Ljubljana, dné 29. novembra 1904.

1990 1—1

Žalujoči ostali.

Venci se na željo rajnega hvaležno odklanjajo.

Št. 3476

1988 1—1

Razglas.

Vašed naročila deželnega odbora kranjskega z dné 22. novembra 1904. št. 13.655 se dobava kruha za prisiljenec v Ljubljani in na Jesenicah vnovič razpiše in sicer:

1. za prisiljenec v Ljubljani na leto okroglo 120.000 komadov sorinega kruha a 56 dg, narejenega po na pol iz pšenične moke št. 6 in iz ržene moke št. 2 in okroglo 4000 kg belega kruha iz žemljake moke za omoke.

2. za prisiljenec oddelke na Jesenicah na leto okroglo 2600 komadov sorinega kruha a 56 dg in okroglo 800 kg belega kruha iste kvalitete kakor v Ljubljani.

Ponudbeni pogoji so v pisarni podpisane vodstva na ogled ter se mora v ponudbi pristaviti izjava, da se ponudnik p. dvirže tem pogojem.

C ne naj se stavijo za vsako vrsto kruha ter za Ljubljano in za Jesenice posebej.

S ponudnikom, kateremu se odda dobava kruha, sklene podpisano vodstvo na njegove stroške pisarno pogodbo, katere veljavnost je odvisna od potrjena deželnega odbora kranjskega.

Postavno kolekovane ponudbe in en komad kruha kot vzorec vložiti je do

12. ure opoldne 8. decembra 1904

v pisarni vodstva.

Vodstvo deželne prisilne delavnice v Ljubljani,

dné 29. novembra 1904.

V Novem mest

v Pollakovi hiši št. 45. je naprodaj več hišne oprave

vse še skoro novo in zelo po nizki ceni; tudi posoda i. t. d.

1991 2—1

T. Horvat F.

Več kramarskega šivanja

prevzame takoj, v trajno delo neka gospodična.

1989 2—1

Naslov se izve pri upr. „Slovenca.“

Najcenejša pot za zdaj!!
„RED-STAR-LINE“
RDEČA ZVEZDA

v Ameriko

preko Antwerpna v New-York, Philadelphia.

Gld. 100.—

za železnico in barko.

Hitra in varna vožnja na moderno opravljenih, novih brzoparnikih te solidne družbe s pošteno in čisto postrežbo.

Natančen, zanesljiv pouk in veljavne vozne liste dobite v Kolodvorskih ulicah št. 41, od južnega kolodvora na desno.

Za zastopstvo „Rdeče zvezde“:

Ivan Nep. Resman.

V našo pisarno pridite za gotovo vsaj v turek dopoldne, da prestopite pravočasno na barko v soboto zjutraj. Naši parniki — Finland, Kronland, Vaderland, Zealand vozijo do New Yorka osem dni. To je pribito. Učudnost, snaga in zdrava hrana je na njih pri nas prvo in zadnje.

Red Star.